

Soudní spory Lichtenštejnů: Památky opravíme ze svého, vzkázala Nadace

ROZHOVOR Po dobu trvání soudních sporů o navrácení lichtenštejnských památek budeme sami investovat do jejich oprav. Takovou nabídku údajně učinila Nadace knížete z Lichtenštejna českému státu.

K dohodě s Národním památkovým ústavem ale nedošlo. „Loni jsme se dozvěděli z médií, že český stát přestane investovat do těch historických lichtenštejnských památek, které jsou předmětem soudních řízení. Protože kníže Hans Adam II. nevnímá vlastnictví ve smyslu prostého hromadění statků, ale odpovědnosti za statky, které nám jsou na určitou dobu svěřeny, začala knížecí nadace přemýšlet, jak se s českým státem dohodnout na sdíleném investování do památek v čase soudních sporů,“ zdůvodnil mluvčí nadace Michal Růžička.

Památkáři však tvrdí, že nic neodmítli. „Můžeme potvrdit, že došlo ke schůzce mezi Národním památkovým ústavem a zástupci Nadace knížete z Lichtenštejna, důrazně však popíráme, že bychom nabídku odmítli. Na společném setkání byla zmíněna případná možnost finanční podpory Lichtenštejnského knížectví na obnově státních památek dotčených žalobou,“ sdělila mluvčí úřadu Jana Hartmanová.

Jak dodala, památkáři nadaci upozornili, že jediný možný způsob pomoci je v tomto případě smluvní poskytnutí peněžního daru. „Žádná další konkrétní nabídka ze strany nadace poté nepadla,“ uzavřela mluvčí.

Jaké žaloby brzdí opravy zámků?

- Knížecí rod Lichtenštejnů usiluje v České republice o navrácení zhruba 60 tisíc hektarů polí a lesů a o 5 zámků včetně Lednice a Valtic na Břeclavsku či Bučovic na Vyškovsku.

- V Lednici kvůli žalobám stopli velký projekt na rekonstrukci zámeckého parku, katakomb pod skleníkem, maurského domku i zázemí pro návštěvníky za více než dvě stě milionů korun.

- Červenou má také projekt na dobudování zázemí pro návštěvníky a rekonstrukce podkroví na zámku ve Valticích. Památkáři opraví pouze to nejnnutnější. Tedy střechy, krovy a fasády. Podobně je tomu i v Bučovicích. Přípravená je jen oprava arkád, které jsou v havarijním stavu.

Knížecí nadace přitom podle Růžičky nabízela, že v době soudního sporu bude do oprav lichtenštejnských památek na území České republiky investovat sama. A to v případě, že se stát zaváže tuto investici v budoucnosti Lichtenštejnům vrátit, zůstanou-li památky na konci soudního sporu v majetku českého státu. „Pokud by naopak připadly nadaci, Česko by nevracelo nic,“ dodal zástupce rodu.

Mluvčí památkářů zdůraznila, že navzdory podaným žalobám je Národní památkový ústav stále správcem dotčených objektů. V Jihomoravském kraji jde

o zámky v Bučovicích na Vyškovsku a Lednici a Valticích na Břeclavsku. „I nadále opravujeme havarijní stavy a zajišťujeme běžnou údržbu s přispěním státního rozpočtu,“ připomněla.

Zmínila také, že aktuálně památkáři připravují projekt obnovy lednického zámeckého parku za dvě stě milionů korun. Peníze na něj chtějí získat z evropských dotací.

Starosta Lednice Libor Kabát o schůzce, která byla spíše neformální, nevěděl. „V zastavení investic do zámku však vidím velký problém. Patrné je to zvláště v parku. Se zástupci Lichtenštejnů komunikujeme, vystupují vstřícně. Jednali jsme o pozemcích, které by bez ohledu na výsledek sporu posloužily veřejným účelům. Pokud nabízí nějaké řešení, stálo by to alespoň za zvážení,“ domnívá se starosta.

Téma vzbuzuje stále silné emoce i u běžných lidí. „Žádný majetek bych nevracel. Téma Benešových dekretů považuji pro český stát za uzavřené. Lichtenštejnové sice nebyli Němci, ale měli k nacistům náklonnost, takže jsem zásadně proti. Než soudy rozhodnou, je naprosto logické, že stát do těch objektů neinvestuje. Ochotě Lichtenštejnů k placení oprav moc nevěřím,“ okomentoval například Jan Med, který Valtice navštěvuje každý rok.

Zástupce Nadace Růžička: Kdyby stát navázal na sliby, k žalobě dojít nemuselo

Deník: Kdy ke schůzce došlo, a proč vůbec knížecí rodina chtěla na opravy přispět?

V loňském roce se Nadace knížete z Lichtenštejna dověděla z médií, že český stát přestane investovat do těch historických lichtenštejnských památek, které jsou předmětem soudních řízení. Protože Hans Adam II. nevnímá vlastnictví ve smyslu prostého hromadění statků, ale ve smyslu odpovědnosti za statky, které nám jsou na určitou dobu svěřeny, začala knížecí nadace přemýšlet, jak se s českým státem dohodnout na sdíleném investování do památek v čase soudních sporů. Tlumočil jsem pak paní generální ředitelce Národního památkového ústavu Naděždě Goryczkové, že lichtenštejnská strana je připravena vymyslet spolu s českými památkáři řešení, které bude ve prospěch lichtenštejnského kulturního dědictví, a tedy i všech občanů České republiky.

Deník: Co bylo součástí nabídky?

Knížecí nadace nabízela, že v době soudního sporu bude do oprav lichtenštejnských památek na území České republiky investovat sama, pokud se stát zaváže, že tuto investici v budoucnosti Lichtenštejnům vrátí, zůstanou-li památky na samém konci soudního sporu v majetku České republiky. Pokud by naopak připadly nadaci, Česko by nevracelo nic a jeho občané by se mohli těšit z lépe udržovaných historických nemovitostí.

Deník: Týkala se všech památek v zemi, o jejichž navrácení rod Lichtenštejnů usiluje?

O tom nadace nemohla přemýšlet takto konkrétně, protože nemá dostatek aktuálních informací jako třeba Národní památkový ústav. Lichtenštejnská

strana předpokládala na toto téma odbornou debatu s českými památkáři a společné rozhodování. Tehdy se v médiích psalo, že havarijnímu stavu se blíží zámek Velké Losiny a že budou významně omezeny investice v oblasti Valtic a Lednice.

Deník: Památkáři takto postavenou nabídku odmítli. Čím argumentovali?

Paní ředitelka Goryczková informovala, že podle zákonů není podobné schéma možné. Navrhovala, aby kníže místo toho věnoval České republice na opravu památek vybudovaných jeho předky dar.

Deník: Co na tuto reakci knížecí rodina?

Asi víte, že Nadace knížete z Lichtenštejna opravila za desítky milionů rodinnou hrobku ve Vranově u Brna, která jí nepatří. Možná si již nepamatujete, že lichtenštejnská strana věnovala miliony korun na vysoušení a záchranu knih a na opravy pražského Anežského kláštera po povodni v roce 2002, tedy v čase, kdy neexistovaly diplomatické styky mezi oběma zeměmi. A můžeme jmenovat řadu dalších darů. Často se stává, že když někdo z členů knížecí rodiny přijede do České republiky, je na různých úrovních žádán o peníze, o dary. To vše v době, kdy české úřady a soudní instituce i nadále trvají na stanovisku, že Lichtenštejní byli a jsou Němci, a proto jim musíme zabavit majetky. Jistě každý chápe, že nejprve je třeba vyřešit tento neudržitelný a nedůstojný vztah.

Deník: Dá se říci, že i nevěle ze strany památkářů (potažmo i českého státu) o jakoukoli spolupráci či dohodu je jedním z důvodů, proč Lichtenštejnsko žaluje Českou republiku ve Štrasburku?

Já nejsem mluvčí lichtenštejnské vlády a nemůžu za ni mluvit. Kdo si ale přečetl její oficiální prohlášení, chápe, že důvodem mezistátní žaloby ve Štrasburku je ochrana suverenity lichtenštejnského státu a obrana všech lichtenštejnských občanů, které Česká republika svévolně nazývá Němci a na základě této nálepky je omezuje na několika základních právech. Žaloba ve Štrasburku se proto netýká pouze knížete a rozhodně není vyvolána stavem památek či vůlí nebo nevělí zdejších památkářů. Obecněji se ale samozřejmě dá říct, že kdyby český stát s Lichtenštejnem v minulosti mluvil a navázal například na písemné sliby ministra zahraničí Dienstbiera z počátku devadesátých let, k letošní žalobě ve Štrasburku dojít nemuselo. Dnes bychom se tak nemuseli bavit o darech na památky, ale bavili bychom se o investicích či společných investicích, ale třeba i o tom, že způsob, jakým Lichtenštejní pečují o lesy, zamezil katastrofálnímu rozšíření kůrovce na území České republiky a zániku lesů založených před stovkami a stovkami let.

Datum: 16. 9. 2020

Zdroj: denik.cz (blanensky.denik.cz+5 dalších)

Autoři: Iva Hagofer a Jakub Dostál

Odkaz: <https://blanensky.denik.cz/z-regionu/soudni-spory-lichtenstejnu-pamatky-opravime-ze-sveho-vzkazala-nadace-20200916.html>